

Prešovská konference s jubileem

Ve dnech 17. a 18. června se Katedra rusistiky a translatoologie na Prešovské univerzitě stala hostitelkou mezinárodní konference nazvané *B поисках эквивалентности II*. Konání konference bylo jednou z významných součástí oslav půlstoletí existence vysokoškolské rusistiky v Prešově. Právě proto bylo zahájení konference pojato jako svého druhu oslava a patřil k němu bohatý kulturní program, který shlédli všichni účastníci i hosté konference. Po slavnostním dopoledním zahájení konference následovala jednání v sekcích, která pokračovala po celé odpoledne a dopoledne příštího dne.

Referáty v lingvistické sekci zaměřené hlavně na konfrontační studium jazyků byly tematicky dosti pestré. Obecněji teoreticky měli zaměřena svá vystoupení *M. Mikluš*, *M. Varchola* a *M. Nomai*. Užší problémy, porovnávací popis dílčích jevů, které jsou odhalovány při porovnávání ruštiny s jiným jazykem (především jazykem mateřským) rozebírali ve svých referátech *J. Dudášová*, *J. Benkovičová*, *A. Brandner*, *J. Ruferová*, *M. Vojteková*, *J. Pilátová*, *A. Charciarek*. O církevněslovanských prvcích v jazyce současně umělecké literatury pohovořil *P. Šima*. S analýzou staroruských textů a s upozorněním na jazykové nesprávnosti, které jsou v nich obsaženy, se podělila *L. Čokinová*. Jazykové zvláštnosti básnických děl ruského symbolismu popsala *S. Koryčánková*. Jednacího jazyka komerční sféry se týkaly dva referáty – *L. Mrověcové* a *L. Vobořila*.

Secke literární probíhala ve stejnou dobu a během jejího jednání byly předneseny jak předem plánované, tak nově vřazené příspěvky. Týkaly se jak překladatelské problematiky (*O. Richterek* promluvil o převodu metafory, *N. V. Trus* o běloruských překladech slovenské literatury, *A. Valcerová* o překladech A. Achmatovové do slovenštiny) tak otázek vztahů mezi různými literárními díly, prostředními i kulturními fenomény a jejich srovnávacího studia. Hovořili o nich mj. *A. Balog* (o literatuře Komi), *H. Ulbrechtová* (*O. Mandelštam* a *A. Kušner*), *p. S. Kalousková-Šlepecká* (vztahy podkarpatské literatury a slovanských literatur v pracích A. Šlepeckého, biblické tradice a postavy *P. Morozova* ve vystoupení *M. Enčeva*, pravoslaví a ruské literatury počátku 21. století u *L. Belovičové*). Předmětem referátů byla i konkrétní díla některých zvolených spisovatelů (*Rozanova* ve vystoupení *D. Mihálikové*, *Přišvina* ve vystoupení *J. Rybáka*) i snaha obecněji pojmut některé umělecké fenomény (protikladné prvky v avantgardě poč. 20. století u *V. Chomy*, aluzivnost v interpretacích dětství v ruské klasické literatuře u *R. Hříbkové*, provokaci jako základ poetiky šoku pak živě pojednala *X. Činčurová*). Nejobecněji pak byla pojata vystoupení *A. Antoňáka* (mj. o sociokulturních aspektech interpretace literárního díla), *A. Červeňáka* (zabýval se cestou umění od antropomorfismu k antropocentrismu) a *J. Dohnala* (směřujícího k typologizaci modelů světa v literárním i neliterárním prostředí).

Překladatelská sekce zahrnovala poměrně pestroutu paletu problémů, mezi nimiž můžeme vyzvednout zejména konfrontační pohledy na ekvivalenční přenos sémantických a stylistických hodnot překládaného díla a vzájemný mezikulturní dialog, který právě pod vlivem svérázného „génia loci“ východoslovenského regionu nabízí některé specifické pohledy (jde nepochybně o odlišnější formované komunikační vztahy v etnické symbióze Slováků, Rusínů a Ukrajinců, která se podílela i na vzniku kvalitativně odlišných přístupových motivací k ruštině). V této souvislosti například zaujaly relativně málo známé bělorusko-slovenské vztahy, prezentované mj. nejen překlady *S. Hurbana Vajanského* do jistou „renesanci“ prožívajícího východoslovenského běloruského jazyka (*N. V. Trus*), ale i po-

kusem o slovensko-běloruskou komparaci lingvistického ztvárnění folklorních textů včetně peripetii jejich překladů (V. M. Ljašuk), který vyvolal zajímavou diskusi se širším „evropským“ obsahovým podtextem. Celkově byla nabídka přednesených témat v této sekci velmi pestrá a pokrývala širokou oblast vybraných otázek – od problematiky transkripce nebo práce se slovníkem na jedné straně až po vybrané problémy stylistické ekvivalence v překladatelském procesu na straně druhé. Nejen jednotlivá vystoupení, ale i relativně bohatá diskuse přirozeně akcentovaly úlohu překladu v mezikulturním dialogu a implicitně vyzývaly k zobecněnějšímu pohledu na tuto aktuální problematiku, který v literárněvědné sekci naznačil J. Dohnal hledáním „modelů světa“, promítajících se nejen do kreativní činnosti autorů uměleckých artefaktů, ale i do našich přístupových pohledu na ně (při naší apercpci, interpretaci, včetně oné překladatelské). Zejména v těchto směrech by mohly translátologické i literárněvědné analýzy na prešovské konferenci být inspirativní „pro futuro“, přihlédneme-li k problémům všestranného „hledání ekvivalentnosti“, které si pořadatelé už tradičně volí jako leitmotiv svého rokování. K řadě referátů probíhala ve všech sekcích živá diskuse, do které zasáhla většina přítomných.

Konferenci, která měla ve vínku 50. výročí vzniku prešovské rusistiky, doprovázela řada dalších počinů ze strany pořadatelů. Jedním z nich byl i „kulatý stůl“ – diskuse s bývalými pracovníky tamních rusistických pracovišť, která nebyla jen setkáním bilančním. Pro zahraniční účastníky naznačovala totiž i nemalý úsek „středoevropského“ rusistického bádání, včetně jeho česko-slovenské etapy, jehož vliv není možno opomenout ani dnes, při hledání dalších perspektiv.

Aleš Brandner, Josef Dohnal, Oldřich Richterek

Sofijská konference o Čechovi

Svět je malý a lidé z téhož oboru se setkávají na nejroztodivnějších místech. Tak se stalo, že můj kontakt se Sofijskou univerzitou sv. Klimenta Ochridského začal před třemi lety v Jeruzalémě na konferenci o sémiotice cestování. Bulharsko tam bylo dobře zastoupeno. Výsledkem bylo i moje pozvání na čechovovskou konferenci, pořádanou Sofijskou univerzitou ve spolupráci s Literárním institutem Bulharské akademie věd a podporovanou dalšími kulturními institucemi z oblasti televize, rozhlasu, filmu, divadla a knihovnictví. Duší celé akce byl mladý rusista doktor Ludmil Dimitrov, jemuž se podařilo získat účast předsedy čechovského odboru Ruské akademie věd a vedoucího Katedry historie ruské literatury při Filologické fakultě Moskevské univerzity V. B. Katajeva, jenž byl např. hlavním redaktorem sborníku z druhého Mezinárodního sympózia A. P. Čechova, pořádaného r. 1994 v Badenweileru, a řady dalších předních odborníků. Na plenárním zasedání promluvila vedle prof. Katajeva známá divadelní badatelka Taťána Šach-Azizova z Uměno- vědného institutu Ruské akademie věd, s nímž má Ústav slavistiky FF MU uzavřenu smlouvu o spolupráci.

Mezinárodní sympozium pod názvem *Dialogy s Čechovem* se konalo na Fakultě slovanské filologie 26. a 27. května 2004. Přednášky probíhaly ve dvou sekcích – literárněvědné a divadelní. Byly koncipovány jak poetologicky, tak komparatisticky. Velkému zájmu se těšila jak etická, tak estetická složka Čechovovy tvorby. Z komparatistických